

آثار باستانی و ارزش های تاریخی

ایزد میترا (یکی از فرشتگان ایزدان مزدیسنا و مهر در اوستا)

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۱۳ اسفند ۱۳۹۵ ۴۰ دقیقه مطالعه

ایزد میترا یکی از فرشتگان ایزدان مزدیسنا و مهر در اوستا

چکیده مقاله

ایزد میترا (یکی از فرشتگان ایزدان مزدیسنا و مهر در اوستا) ایزد میترا پیش از زرتشت یکی از بزرگترین خدایان هندو ایرانی بود. افسانه های درگیر با میترا به زمان های دور می رسد. از زمانی که ایزد هوم، نگهبان گیاه هوم، به وسیله میترا و به کمک ورونه و دیگر خدایان کشته شد. سهم میترا از کشته او شیره اوست که به زمین می پاشد و انواع گیاهان و جانوران از این شیر پدید می آیند. در واقع بخشی از آفرینش با میترا پیوند خورده است. ایزد میترا پیش از زرتشت یکی از بزرگترین خدایان هندو ایرانی بود. افسانه های درگیر با میترا

ایزد میترا (یکی از فرشتگان ایزدان مزدیسنا و مهر در اوستا)

ایزد میترا یکی از فرشتگان ایزدان مزدیسنا و مهر در اوستا

ایزد میترا پیش از زرتشت یکی از بزرگترین خدایان هندو ایرانی بود. افسانه های درگیر با میترا به زمان های دور می رسد. از زمانی که ایزد هوم، نگهبان گیاه هوم، به وسیله میترا و به کمک ورونه و دیگر خدایان کشته شد. سهم میترا از کشته او شیره اوست که به زمین می پاشد و انواع گیاهان و جانوران از این شیره پدید می آیند. در واقع بخشی از آفرینش با میترا پیوند خورده است.

ایزد میترا پیش از زرتشت یکی از بزرگترین خدایان هندو ایرانی بود. افسانه های درگیر با میترا به زمان های دور می رسد. از زمانی که ایزد هوم، نگهبان گیاه هوم، به وسیله میترا و به کمک ورونه و دیگر خدایان کشته شد. سهم میترا از کشته او شیره اوست که به زمین می پاشد و انواع گیاهان و جانوران از این شیره پدید می آیند. در واقع بخشی از آفرینش با میترا پیوند خورده است. یکی دیگر از کارهای میترا کشتن گاو است و با پاشیدن خون گاو بر زمین برکت و سرسبزی می آفریند. نوشیدن شیر هوم و قربانی کردن گاو برای پرستندگان میترا بسیار اهمیت داشته است. در ریگ ودا نیز میترا در کنار ورونه دیگر خدای پر قدرت برهمنان قرار دارد. در سال 1907 در بوغازکوی آسیای صغیر لوح های گلی چندی از 1400 سال پیش از میلاد کشف شده اند که در آنها از میترا و ورونه خدایان بزرگ هندوایرانی کمک خواسته شده است

تا زمان اردشیر دوم هخامنشی از میترا نامی نیست. او در سنگ نبشته همدان می گوید : این کاخ را به خواست اهورامزدا، آناهیتا و میترا من بنا کردم. آناهیتا و میترا مرا از هر بلا بیابند و این را که بنا کردم خراب نکنند و به آن

آسیب نرسانند. اردشیر سوم در تخت جمشید در دیوار شمالی کاخ اردشیر نوشته است: آناهیتا و میتراي خدا، مرا و این کشور را و آنچه را که من کردم بپایاد. پلوتارخ نیز نوشته جالب توجهی درباره داریوش سوم دارد. هنگامی که او خبر مرگ همسرش را که اسیر یونانیان شده بود می شنود به تریئوس می گوید اگر هنوز مرا خواجه خود می دانی تو را به فروغ میترا سوگند میدهم راست بگو جز اینها سندی از میترا پس از ظهور زرتشت نداریم. در زمان اشکانیان مهر پرستی به غرب رخنه میکند. مهرپرستی و آیین های آن با روحیه جنگجویی اشکانیان سازگار بوده است. بنا به روایت مغی به نام اوستانس برای نخستین بار مهر پرستی را به غرب ایران می برد و در آنجا رواج میدهد. پس از آن کاهنان همسایگان غربی ایران آیین های میتراگان را مانند قربانی کردن برای میترا را اجرا میکنند. استرابون خود در یکی از این مراسم شرکت کرده و آنرا گزارش کرده است. هنگامی که تیرداد اول اشکانی به روم می رود تا از امپراتور نرون تاج شاهی را بگیرد به او گفت: فرمانروا منم، از تخم ارشک.... اما برده توام و نزد تو آمده ام تا میترا را در لباس تو نیایش کنم. یک سده قبل از این میترا توسط دزدان دریایی کیلیکه به روم راه یافته بود. به گزارش پلوتارخ این دزدان از یکی از سرداران روم در میان جنگهای ایران و روم شکست خوردند و در روم مخصوصا در منطقه اوسیتا اسکان داده میشوند و در آن دیار آیین مهر پرستی را رواج میدهند.

ایزد میترا در زمان ساسانیان

ارمنستان نیز در زمان اشکانیان میترا را می شناخته. سنگ نگاره های آنتیوخوس کماژن و میترا داد در نمرود داغ ارمنستان کوچک میترا را نشان میدهد که در لباس اشکانی با آنتیوخوس و میترا داد دست میدهد. در سکه ای که توسط گوردیان سوم در تاروس ضرب شده است میترا در حال کشتن گاو است. در سال 601 امپراتور روم تراژن رومانی را تصرف کرد و آیین میترا را با خود به آنجا برد و معابدی برای او ساخت. قیصر هادریان تا اسکاتلند پیش رفت و در آنجا برای میترا معابدی ساخت. در رومانی، بلغارستان، آلمان، اتریش، یوگوسلاوی، انگلستان، اسپانیا، فرانسه و شمال آفریقا معابد میترا پرستی ایرانی توسط رومیها ساخته شد. طبق سنت زرتشتی در پل چینود دادگاه رسیدگی به اعمال درگذشتگان است و آنجا سه ایزد میترا، سروش و رشن به ریاست میترا به اعمال درگذشتگان رسیدگی میکنند.

ایزد میترا (یکی از فرشتگان ایزدان مزدیسنا و مهر در اوستا)

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «ایزد میترا (یکی از فرشتگان ایزدان مزدیسنا و مهر در اوستا)»، پارسیان دژ، ۱۳۹۵.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://www.parsiandej.ir/articles/1457/pdf/ایزد-میترا-یکی-از-فرشتگان-ایزدان-مزدیس>

آخرین ویرایش مقاله: ۹ اردیبهشت ۱۴۰۰